

Warszawa, dnia 15 marca 2011 r.

RPO-665684-VII/720.6/11/PK

Informacja
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw
Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy
Powiatowej Policji w Grodzisku Mazowieckim
(wyciąg)

1. Wprowadzenie.

Działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 18 lutego 2011 r., do Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Mazowieckim (zwanymi dalej: PdOZ lub Izba), mieszczącej się przy ul. Bartniaka 19, udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” działającego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich. Wykonując zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji, przedstawiciele Rzecznika sprawdzili na miejscu sposób traktowania osób zatrzymanych, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym, okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji przedstawionych przez Zastępcę Komendanta Powiatowej Policji w Grodzisku Mazowieckim oraz Naczelnika Wydziału Prewencji KPP;
- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;
- przeprowadzeniu, na podstawie kwestionariusza, rozmowy na osobności z jedną osobą zatrzymaną przebywającą w Izbie w czasie wizytacji;

- zapoznaniu się z regulaminem pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia; świadectwem wzorcowania alkometru wykorzystywanego w Izbie; danymi statystycznymi dotyczącymi osób zatrzymanych umieszczonych w Izbie w okresie 1.01.2010 – 31.01.2011 r. oraz z protokołem kontroli sanitarnej PdOZ przeprowadzonej w dniach 17 – 18 maja 2010 r. przez Zespół Państwowej Inspekcji Sanitarnej MSWiA na obszarze województwa mazowieckiego.

Pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji poinformowali Zastępcę Komendanta i Naczelnika Wydziału Prewencji o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali ich uwag oraz wyjaśnień.

2. Charakterystyka Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych.

Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych przy ulicy Bartniaka 19 w Grodzisku Mazowieckim, usytuowane są na parterze budynku Komendy Powiatowej Policji.

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn, zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Z informacji udzielonej przez Kierownika wynika, iż za pobyt osoby doprowadzonej do wytrzeźwienia pobierana jest opłata w wysokości 200 zł.

W Izbie wydzielono 6 pokoi dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Jej pojemność wynosi 11 miejsc. Stały nadzór nad zatrzymanymi przebywającymi w Izbie sprawuje 5 funkcjonariuszy, pełniących służbę w 12 godzinnym systemie zmianowym (po 2 na zmianie). W sytuacji, gdy osobą zatrzymaną jest kobieta, czynności związane z jej przyjęciem wykonuje funkcjonariuszka Policji.

Korytarz, palarnia oraz pokoje dla zatrzymanych są monitorowane za pomocą kamer telewizji przemysłowej. Z informacji udzielonej przez Naczelnika Wydziału Prewencji wynika, iż nagrania z monitoringu przechowuje się przez okres 30 dni.

3. Ogląd Izby.

Przeprowadzony ogląd całej Izby oraz uzyskane w związku z tym informacje pozwoliły stwierdzić, iż w Izbie wydzielonych zostało: 6 pokoi dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, izba dyżurna, pokój sanitarny do utrzymywania higieny osobistej przeznaczony dla osób zatrzymanych, pomieszczenie do porcjowania i podgrzewania posiłków, pokój lekarski, magazyn depozytów, magazyn pościeli czystej, magazyn pościeli brudnej, toaletę i szatnię dla funkcjonariuszy pełniących służbę w Izbie oraz pomieszczenie do przechowywania dokumentacji.

Wejście do pokoju dyżurnego zabezpieczone jest drewnianą balustradą podnoszoną do góry. Na ścianie pokoju umieszczono sygnalizatory instalacji przyzywowych, w które wyposażony jest każdy z pokoi dla zatrzymanych. Podgląd obrazu z kamer zamontowanych w Izbie, prowadzony jest za pomocą monitora stojącego na biurku dyżurnego. Warto w tym miejscu zauważyć, iż jakość obrazu transmitowanego przez kamery jest słaba. Z informacji udzielonych przez Naczelnika Wydziału Prewencji wynika jednak, iż kamery będą wymienione na nowsze, co poprawi znacznie jakość monitoringu. Depozyt wartościowy odbierany od osób zatrzymanych przechowywany jest w szafie pancernej na osobnych półkach w oznakowanych woreczkach. W trakcie czynności związanych z oddaniem depozytu, osoba umieszczana w PdOZ może zapoznać się z przepisami regulaminu pobytu w Izbie, wywieszonymi na ścianie korytarza *vis a vis* pokoju dyżurnego. Izba dysponuje tłumaczeniami regulaminu na języki obce (wietnamski, francuski, niemiecki, hiszpański, rosyjski, arabski, bułgarski, angielski i ukraiński). Podłogę pokoju wyłożono gresem; ściany zaś glazurą do wysokości ok. 2m.

Wszystkie pokoje dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia wyposażone zostały w jednakowy sposób. W każdym znajdują się drewniane podesty do spania, stół i taborety do siedzenia. Jeden z pokoi jest jednoosobowy, pozostałe zaś - dwuosobowe. Sprzęty w pokojach nie mają ostrych krawędzi i są przymocowane do podłogi lub ściany. Podłoga w pokojach wyłożona została gresem. Ściany do wysokości około 2 m wyłożono zaś glazurą.

W drzwiach każdego z pokoi zainstalowano wizjery umożliwiające obserwację osób tam przebywających.

Okno w każdym z pokoi jest otwierane i zabezpieczone od wewnątrz metalową siatką, od zewnątrz zaś kratą. Obok drzwi, znajduje się grzejnik centralnego ogrzewania osłonięty metalową siatką. Wymiana powietrza odbywa się za pomocą instalacji grawitacyjnej. Każdy z pokoi wyposażony jest w przycisk instalacji przyzywowej, umożliwiający w razie potrzeby wezwanie funkcjonariusza.

W pokojach nad drzwiami zamontowano punkty świetlne, odpowiednio zabezpieczone. Emitowane przez nie oświetlenie jest w ocenie pracowników Krajowego Mechanizmu Prewencji niewystarczające do czytania lub pisania. Stan czystości pokoi dla zatrzymanych ocenić należy jako dobry.

W Izbie wydzielono miejsce przeznaczone do używania wyrobów tytoniowych przez osoby zatrzymane. Palarnię wyposażono w wentylację mechaniczną oraz popielniczkę. Podłogę, podobnie jak w innych pomieszczeniach wykorzystywanych w Izbie, wyłożono gresem; ściany zaś glazurą.

Ściany pokoju sanitarnego przeznaczonego dla potrzeb osób zatrzymanych wyłożone są glazurą do wysokości ok. 2 m. W pomieszczeniu zainstalowano natrysk, sedes, pisuar oraz umywalkę. Sedes wydzielony został na powierzchni łazienki za pomocą murowanych przegród o wysokości ok. 1,5 m oraz uchylnych drzwiczek zamocowanych ok. 50 cm od podłogi. Pisuar ze względu na awarię, wyłączony był z użytku. W brodziku prysznic utrzymywał się zaś poziom wody wskazujący na problemy z odpływem. Pomieszczenie łazienki wentylowane jest za pomocą mechanicznej instalacji wyciągowej oraz poprzez uchYLENIE okna. W dniu wizytacji w łazience dostępne było mydło w płynie. Jak wynika z informacji uzyskanych od funkcjonariusza pełniącego dyżur w PdOZ, osobny ręcznik jest wydawany zatrzymanemu, gdy zgłosi potrzebę umycia się. W trakcie wizytacji łazienki dla osób zatrzymanych panowała w niej czystość.

Bielizna pościelowa czysta przechowywana jest w wyodrębnionym w tym celu magazynie. Brudna bielizna składowana jest w pojemnikach znajdujących się

w magazynie pościeli brudnej. Również w tym magazynie przechowywana jest w osobnym pojemniku, odzież osób chorych zakaźnie.

Odzież zastępcza oraz ręczniki dla osób zatrzymanych umieszczonych w PdOZ składowane są w osobnym magazynie.

W Izbie wyodrębniono pomieszczenie do przygotowywania lub podgrzewania posiłków. Wyposażono je w komplet szafek kuchennych, dwukomorowy zlew, umywalkę do mycia rąk oraz w niezbędny sprzęt Agd (lodówka, kuchenka mikrofalowa). Posiłki dla zatrzymanych dostarczane są w każdy dzień tygodnia przez firmę cateringową, a następnie porcjowane i wydawane zatrzymanym w jednorazowych naczyniach przez funkcjonariuszy Izby. Funkcjonariusze pełniący służbę w Izbie posiadają aktualne badania lekarskie.

Przed umieszczeniem w Izbie, badaniu lekarskiemu poddawane są wszystkie osoby zatrzymane w celu wytrzeźwienia, pozostałe tylko wówczas, gdy jest taka potrzeba lub zatrzymany tego żąda. Badania przed umieszczeniem w Izbie wykonywane są w szpitalu w Grodzisku Mazowieckim. Jeśli w trakcie pobytu w PdOZ osoba zatrzymana żąda konsultacji lekarskiej, do Izby wzywany jest lekarz pogotowia ratunkowego, który przyjmuje osobę zatrzymaną w pokoju lekarskim. Z informacji udzielonych przez funkcjonariusza Policji pełniącego służbę w PdOZ w trakcie wizytacji wynika, iż ostatnie szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy przeprowadzone było kilka lat temu. Mając na uwadze olbrzymią odpowiedzialność spoczywającą na funkcjonariuszach z PdOZ, związaną w szczególności z koniecznością zagwarantowania bezpieczeństwa osobom przyjmowanym do Izby w celu wytrzeźwienia oraz innym zatrzymanym, uznać należy za konieczne przeprowadzenie kolejnego szkolenia z udzielania pierwszej pomocy w najszybszym możliwym terminie.

W skład wyposażenia pokoju lekarskiego wchodzi leżanka, biurko, krzesła, parawan oraz apteczka. W pokoju zainstalowano ponadto umywalkę. Pomieszczenie utrzymane było w czystości. Przegląd medykamentów stanowiących wyposażenie apteczki, dokonany przez wizytatorkę Krajowego Mechanizmu Prewencji, ujawnił przeterminowany medykament.

4. Analiza dokumentacji Izby.

Z informacji przedstawionych przez Zastępcę Komendanta Powiatowego Policji w Grodzisku Mazowieckim wynika, iż w roku bieżącym oraz ubiegłym, w Izbie nie miały miejsca wydarzenia nadzwyczajne oraz nie stosowano środków przymusu bezpośredniego. Nie prowadzono też w tym okresie postępowań dyscyplinarnych, lub karnych przeciwko funkcjonariuszom Policji, pełniącym służbę w PdOZ.

Z analizy udostępnionych przez Naczelnika Wydziału Prewencji KPP danych statystycznych, dotyczących umieszczania osób zatrzymanych w PdOZ wynika, iż w okresie 1.01.2010 r. – 31.01.2011 r. umieszczono w Izbie łącznie 1373 osoby. Wśród nich, 772 osoby przebywały w Izbie w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa; 10 w związku z podejrzeniem popełnienia wykroczenia, a 193 osoby z polecenia sądu lub prokuratora. W ogólnej liczbie zatrzymanych było ponadto 398 osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Wśród tej ostatniej grupy dominowali mężczyźni – 359 (w tym 3 nieletni).

W pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia KPP w Grodzisku Mazowieckim, w dniach 17 i 18 maja 2010 r. odbyła się kontrola sanitarna przeprowadzona przez Zespół Państwowej Inspekcji Sanitarnej MSWiA. Protokół pokontrolny, w związku z brakiem stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości, nie zawierał żadnych zaleceń.

5. Rozmowy z zatrzymanymi.

W czasie wizytacji w Izbie przebywał jeden mężczyzna zatrzymany w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa.

Temat rozmowy stanowiło poszanowanie przysługujących mu praw podczas doprowadzenia przez Policję i pobytu w PdOZ. Rozmowa została przeprowadzona w sposób uniemożliwiający osobom postronnym zapoznanie się z treścią udzielonych odpowiedzi.

Mężczyzna, nie zgłosił zastrzeżeń co do sposobu zatrzymania ani traktowania przez funkcjonariuszy Policji w czasie umieszczenia i pobytu w Izbie. Rozmówca ocenił warunki bytowe panujące w PdOZ jako dobre. W porze nocnej otrzymał

materac, prześcieradło, poduszkę oraz koc. Zatrzymany potwierdził możliwość zapoznania się z treścią regulaminu pobytu w Izbie podczas czynności związanych z oddawaniem depozytu. Zgłosił jednakże, iż nie został pouczony o możliwości wniesienia zażalenia na zatrzymanie w terminie 7 dni do sądu oraz o wyposażeniu PdOZ w monitoring. Dodał, iż nie poinformowano go o możliwości skorzystania z natrysku. Informacje odebrane od zatrzymanego w kwestii znajomości przysługujących mu uprawnień, świadczą w sposób dobitny o iluzoryczności zapoznania się z treścią regulaminu przez osoby umieszczane w Izbie w trakcie czynności z tym związanych. W związku z tym, pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji stoją na stanowisku, iż niezbędna jest zmiana sposobu zapoznawania się osób zatrzymanych z treścią regulaminu pobytu w PdOZ na taki, który będzie dawał im gwarancję przyswojenia jego postanowień w warunkach wolnych od pośpiechu i konieczności wykonywania innych czynności. Warto również zauważyć, iż obowiązek poinformowania osób zatrzymanych o przysługujących im uprawnieniach wraz z pouczeniem co do sposobu skorzystania z tychże, niebudzący wątpliwości na gruncie prawa krajowego, stanowi również jedną z zasad dotyczących postępowania z osobami zatrzymanymi, zawartych w Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 9 grudnia 1988 r. przyjętej pod nazwą „Zbiór zasad ochrony wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie zatrzymania lub uwięzienia”. Zasada 13 przywołanego dokumentu stanowi, iż „każdy, w chwili swojego aresztowania oraz w momencie rozpoczęcia pozbawienia go wolności lub uwięzienia lub niezwłocznie po tym momencie, otrzyma od organu władzy odpowiedzialnego za jego aresztowanie, pozbawienie go wolności lub uwięzienie odpowiednio, informacje na temat jego praw wraz z ich objaśnieniem oraz na temat sposobu, w jaki może z nich skorzystać.”

Zatrzymany nie korzystał z uprawnienia do dokonania zakupów za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji z uwagi na fakt, iż nie posiadał środków pieniężnych. Z informacji uzyskanych od funkcjonariusza pełniącego służbę w PdOZ wynika, iż w Izbie realizuje się uprawnienie osoby zatrzymanej do zakupu z posiadanych środków pieniężnych prasy, papierosów i środków higieny osobistej.

Mężczyzna ocenił stan swojego zdrowia w trakcie pobytu w Izbie jako dobry i niewymagający konsultacji lekarskiej. Zatrzymany nie korzystał z palarni,

nie był więc w stanie potwierdzić możliwości używania wyrobów tytoniowych przez osoby zatrzymane.

6. Wnioski i zalecenia.

Ustalenia poczynione przez pracowników Krajowego Mechanizmu Prewencji w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Mazowieckim wykazały, że prawa osób tam umieszczonych są – generalnie rzecz biorąc – przestrzegane.

W celu poprawy przestrzegania praw osób przebywających w Izbie należy:

1. zmienić sposób zapoznawania się osób zatrzymanych z przysługującymi im w trakcie pobytu w PdOZ uprawnieniami (np. poprzez wydawanie na określony czas zabezpieczonej przed zniszczeniem kopii regulaminu osobie zatrzymanej przebywającej w pokoju; wywieszenie treści regulaminu na wewnętrznych stronach drzwi pokoi dla zatrzymanych);
2. przeprowadzić szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy dla funkcjonariuszy pełniących służbę w Izbie;
3. zmienić zastosowane w punktach świetlnych żarówki na mocniejsze;
4. udroźnić odpływ pod natryskiem;
5. dokonać przeglądu zawartości apteczki w pokoju lekarskim i usunąć przeterminowane leki.

W odpowiedzi z dnia 6 kwietnia 2011 r. Zastępca Komendanta Stołecznego Policji poinformował Krajowy Mechanizm Prewencji o realizacji zaleceń powizytacyjnych. Z treści udzielonej odpowiedzi wynika, że sposób zapoznawania się osób umieszczanych w PdOZ z treścią regulaminu uległ zmianie zgodnie z sugestiami KMP. Żarówki w pokojach dla zatrzymanych wymieniono na żarówki większej mocy, a niesprawności kanalizacyjne usunięto. W dniu 13 kwietnia 2011 r. przeprowadzono ponadto praktyczne szkolenie dotyczące zasad udzielania pomocy przedmedycznej.

